ఊరిబడి

తెలవాఱుజాము

పాలకుండలు నృత్యగీతవాద్యములతో మేజువాణి చేయు సమయమున తిరుమలాచార్యులు శ్రీ సంపాదించుటకు వడి వడిగా బడికిఁ బయిగెడెను. రెడ్డిగారి అరుఁగుమీఁద బడి.

అతఁడరుఁగెక్కి చూచెను. చీకటిలో ఏమియు నతనికి కనఁబడలేదు. అతఁడు గోడలు తడిమిచూచెను. ఎవరును లేరు. శ్రీ యంతయు తనకే యిజారా అయినటు లతఁడు సంతసించెను. రెడ్డిగారికొడుకును పిలిచెను. ఎవరును పలుకకుండుటచే అతఁడు కూరుచుండెను. శ్రీ మదము నెత్తికెక్కినటు లతనికి కునికిపాటులు వచ్చెను. నిద్రాదేవత అతనిని భూశయనము చేయించెను.

ఊరిచివర నున్న యొక యింటిలో జనార్దనము ఉలికిపడి లేచెను. చీకటులు పాఱిపోవుచు వెనుదిరిగి చూచుచున్నటు లుండెను. జనార్దనము శ్రీ సంపాదించుకొనుటకు ఇంతకచ్చికను బలపముల సంచిలో నించుకొని నీరు సిరాబుడ్డిలో పోసికొని బడికిఁ బయవెత్తెను. కాని తన శ్రీ యంతయు దోఁచుకొని యొకఁడచటఁ బరుండియుండెను.

జనార్దనమునకు ఒడలు మండిపోయెను. జనార్ధనము కాలు తిరుమలాచార్యులమీఁద మూరెఁడెత్తు లేచి ఆఁగి పోయెను. అపు డతనికి ధర్మయుద్ధము చేయవలయునని సద్బుద్ధి పుట్టెను. ఎత్తినకాలు దించి జనార్దనము పలుదోముకొనుచుఁ గూరుచుండెను.

పలుదోముకొను సమయము ఆలోచనలకు పుట్టినిల్లు గదా! అతనికి అనేక-ఆలోచనలు కలిగెను. అతఁ డాయాలోచనతో క్రిందట్టుమీఁదట్టయి యిట్టనుకొనెను. 'తిరుమలిగాణ్ణి తన్నగూడదు; యుక్తి పన్ని వీడి శ్రీ లూటీచెయ్యాలి.'

జనార్దనము కుఱ్ఱఁ డయినను మెచ్చుకొనఁదగినవాఁడు. ఏలయనఁగా సర్కారువారి పశుబలప్రదర్శనము రోసి ప్లీడర్ల బుద్ధిబల ప్రదర్శనమునే యతఁడు స్వీకరించెను. ఆ బుద్ధిబలప్రదర్శనమును ముందు దర్శింతముగాక !

అంతట రంగమ్మ రోఁజుకొనుచు బడికి వచ్చెను. రెండుదయ్యము లాబాలిక కచటఁ గనఁబడెను. అంత నాబాలిక తన యవ్వ ముద్దునకుఁగాను తనకు నేర్పిన కొన్ని సుశ్లీలములను ఆ యవ్వమీఁదనే రువ్వి కూలఁ బడెను.

జనార్దనము దడదడగా సిరాబుడ్డితో ముఖము కడిగికొని వచ్చి—'రంగీ! నిన్న అటుకులు పెట్టలేదు కాదూ, చూస్కో ఇవ్వాళ నీ చెయ్యి ఎల్లా పేలకొటతానో. నాది శ్రీ. ఆపడకమోతుది చుక్క. నీది దెబ్బ, కాస్కో' అనెను.

దెబ్బలుకొట్టు అధికారము ముందరగా వచ్చిన వానిది. జనార్దనము బాలురను మర్దించుటకు సర్దారు. అట్టి జనార్దన మిట్టు లనగనే రంగమ్మగుండెలు గుభేలు మనెను. ఆబాలిక అప్పు డేడ్వవలసిన యే డ్పిప్పుడే యేడ్చి 'నేనిహా బడి మానే స్తాను' అని యింటిదారి పట్టెను.

జనార్దన మిటు లనెను—'పోనీ కొట్టనులే. నాదే శ్రీ అని పంతులుగారితో చెపుతావా?'

రంగమ్మ రంయిన వెనుదిరిగి యిటు లనెను—'శ్రీ నీది కాదా యేమిటి?'

జనార్దనము రంగమ్మను తన అంతరంగకోటిలో చేర్చు కొని ఉన్న దున్నటులు చెప్పి — 'నీవు నాదే శ్రీ అని చెప్పు! అలా చెపితే ఈవేళే కాకుండా ఎప్పటికీ బెత్తం ఎత్తుగా ఎత్తి నీ చేతిమీద మెల్లింగా అనిస్తూ ఉంటాను' అనెను.

'నిజంగా?'

'నిజంగా.'

'భేష్ భేష్ అల్లాగే. నీదే శ్రీ అని చెపుతాను.'

అంతట బాలు రొక రొకరే రాఁదొడఁగిరి. రంగమ్మ వచ్చిన ప్రతిబాలుని కడకును వెళ్లి జనార్దనముది శ్రీ; తిరుమల య్యది చుక్క; నాది దెబ్బ అని చెప్పి తన సాక్ష్యమును వల్లిం చుకొనుచుండెను.

బాలు రండయును వర్ణసాంకర్యము లేకుండ కలిని దండించుచుఁ గూరుచుండిరి. జనార్దనము పలకమీఁద ఇటులు వ్రాయుచుఁ గూరుచుండెను:—

'జనార్దనం—శ్రీ
తిరుమలాయి—చుక్క
రంగి—దెబ్బ
ఉళక్కి—రెండు......'

ఇటులు క్రమక్రమముగా ఆపలక నిండుచు వచ్చెను.

ప్రాతఃకాలము

కరకర ప్రొద్దు పొడిచెను. కర్మసాక్షి సాక్షిగా రావుల పాటి రాజయ్య పంతులుగారు చెఱువుకట్టమీఁదఁ గూరుచుండి మూరెఁడుపుల్ల నోటఁ బెట్టుకొని జేనెఁడుచేసి అయిదాఱు చెంబులతో ముఖమండలమునకు తాత్కాలిక సత్కారము చేసిరి. ఒడ్డున నున్న దొడ్డిలోనికిఁ జని ప్రాయిలో నున్న విలువలేని ఒకానొకపదార్థముచే తమ ముఖమునకు విలువ కలిగించుకొనిరి. తూరుపుగా తిరిగి చేతులు దగ్గఱకుఁ దెచ్చి సూర్యుని ప్రార్థించిరి. పిమ్మట గజగమనముతో బడికి బయలు దేఱిరి.

తిరుమలాచార్యులు తన చేతిలోని పలకను లాగికొని చెఱపివేయుటచే పశుబల ప్రదర్శనము కూడదనుకొనిన జనార్దనము చేతులే కాక దంతములుగూడ ఉపయోగింపవలసి వచ్చెను. జనార్దన ముపయోగించిన ఆయుధములే కాక తిరుమలాచార్యులు కలములను పలకలను ఉపయోగింపవలసి వచ్చెను. రంగమ్మ జనార్దనమునకు బాసటయై చేతికందిన దస్త్రము లందిచ్చుచు పడెయ్ పడెయ్ అనుచుండెను. బడి యంతయు రెండు తెగలుగా చీలి వారి యిరువురకును జయనాదము లుగ్గడించుచుండెను. ఇటు లాపాఠశాల యంతయు సంతపలె నుండెను.

పంతులుగారు మెల్లగా వచ్చి ఖర్జూరపు ఆకుల చాప మీఁదఁ గూరుచుండి గోళాకారములయిన ఎఱ్ఱనిగ్రుడ్లు నొక తూరి అటు త్రిప్పఁగనే ఆ సంతయంతయు పుంతయై పోయెను. పంతులుగారిచూపు బడిలోని బాలురకే కాక ఊరిపెద్దలకుఁ గూడ—ధూమకేతువు.

లా, ఆర్డరులు చక్కఁబడఁగానే బడిపెద్ద యగు ఎల్లమంద

'సరస్వతి ! నమ స్తుభ్యం వరదే కామరూపిణి !

విద్యారంభం కరిష్యామి సిద్ధి ర్భవతు మే సదా.'

అని యొక్కొక్కపాదమే చెప్పఁగా మిగిలినవారందఱును అనువదించుచుండిరి.

రాజభక్తికీర్తన లప్పటి కెవరును కనిపట్టి యుండలేదు. గురుభక్తి కీర్తనలు కలవు కాని అవి గ్రంథములందును బెత్తము లందును మాత్రమే కలవు. గతిలేక వారిటులు సరస్వతిని ధ్యానించి నిమ్మకు నీరెత్తినటులు కూరుచుండిరి.

అంతట పంతులుగారు ఉత్తరీయపు కొంగుముడి విప్పి తాటాకులసంచినుండి ముక్కుద్దనులు తీసి కన్నులకు కళ్లెము తగుల్చుకొనిరి. బడియందలి పరమశాంతివలన పంతులుగారు వచ్చిరని గ్రహించి పొరుగింటినుండి పొన్నాడనాగయ్య మడి సంచితో వచ్చి కూరుచుండెను.

బడికి రాఁగానే రామకోటి వ్రాయుట పంతులుగారి మొదటిపని. నన్నయ్యకు నారాయణభట్టు వలె పంతులుగారికి నాగయ్య సహలేఖకుఁడు.

పంతులుగారి రామకోటి దస్తరము తెచ్చుట బండ సుబ్బని పని. ఆ బండసుబ్బఁడు గైర్‌హాజర్. పంతులుగారు వాని కొఱకు చూడఁగనే జనార్దనము తడిగోఁచి తాల్చి చూరులోని దస్తరము తెచ్చి ఆనల్లనిపుణ్యమును బయటఁబెట్టెను.

అంతట నాగయ్యయును నువ్వులు పఱచినటులున్న తన రామకోటిని విప్పెను. వారిరువురును ఇటులు సిరాకాగితముల మితవ్యయముతో అనల్పమగు పుణ్యశిల్పమును చేయుచుండిరి.

బాలు రందఱును మౌనముద్ర తాల్చి తమ ముఖరత్వ మును హస్తపాదాదులతో నెఱవేర్చుకొనుచుండిరి. జనార్దనము

మెల్లగా పాఁకిపోయి బుడిపెలుగల ఈఁతబరికె చేతికి దొరకించుకొనెను. తిరుమలాచార్యులు బర్రున లాగుకొనెను. శ్రీకంటె చుక్కకంటె దెబ్బకంటె వేఁడియైన దొకటి తనచేతికి అంటుకొనుటచే జనార్దను కెవ్వుమనెను.

ఆకేకచే నాగయ్యరాముకోటిమీఁద అప్రయత్నముగా రామభక్తాగ్రేసరుఁ డయిన ఆంజనేయులవారి లంకాదహనము నాఁటి తోఁక యొకటిచిత్రింపఁబడి పోయెను. రివ్వున మొగ మెత్తఁగనే పంతులుగారి కళ్లెము పుటుక్కుమని తెగెను. బాలు రందఱును జరుగఁబోవు ప్రమాదమునకు వెంటనే జాగ్రత్తపడ నిశ్చయించుకొనిరి.

పంతులుగారు మీసములలో చిక్కుకొనిన అద్దములను నేర్పుగా తీసికొనకముందే జనార్దన మిట్లనెను—'నాది శ్రీ అయితే తిరుమలాయిబెత్తం లాక్కుంటున్నాడు చూడండి.'

జనార్దనము తనను సాక్ష్యము కోరకముందే రంగమ్మ లేచి తనసాక్ష్య మప్పగించెను. పంతులు ముక్కద్దములు క్రిందఁబెట్టి 'ఆమాట నిన్నెవ రడిగారు? ముందు నివ్విట్లారా' అనిచూపుడు వ్రేలాడించెను. రంగమ్మగుండెలు కొట్టుకొనెను. రంగమ్మ నిలువఁబడినచోటునుండి ఒక యంగుళ మేని కదలలేదు. 'రమ్మంటే రావేం' అని పంతులు కాండ్రు మనెను. రంగమ్మ బావురుమని కూర్చుండెను.

ఇట్టి అరాచకపు సమయములందు స్త్రీలకుఁగూడ పోలీసు ఉద్యోగములు తరతరములనుండియు హక్కు-భుక్తములలో నున్నవి. కావున ఆబాలికను దాపటను వెలుపటను ఉన్న ఇరువురు బాలికలు శాసనసమ్మతముగా రంగమ్మచట్టల క్రింద చేతులు వేసి శ్రీకృష్ణభగవానులు కుబ్జకుఁ జేసినపని చేసిరి. పిదప తమ హక్కులో కీసపాలేని పోఁగొట్టుకొనకుండ రంగమ్మను ముందులకు నడచునటులు చేయఁదొడఁగిరి. కాని పంతులుగారి తేజస్సు ఆనడిపించువారి శక్తికంటె దొడ్డది. అది రంగమ్మను వెనుకకు నెట్టఁజొచ్చెను. దానివలన రంగమ్మను రక్షణలో ఉంచుకొనినవారు వెనుకకును ప్రక్కలకును చెదరిపడుచుండిరి. ఈరీతి నానావానావల్లప్పలతో వారు మూవురును వర్ణసాంకర్యము కలిగించి కొందఱ మడమలమీఁదుగా రస్తావేసి నాగయ్య రామకోటి మీఁదను శరీరముమీఁదను సిరాచిమ్మి రాముని దయవలన తమకు మాత్రము దెబ్బ తగులకుండ నాగయ్యను శయ్యగాఁ జేసికొనిరి. ఉపాధ్యాయులవారు సాహసించి ప్రక్క అరుఁగుమీఁదికి లంఘించిరి. ఏలనఁగా వారపుడు రామకోటి మడిలో నుండిరి. మైలపడిన తరువాతఁగాని వారిని శిక్షింప వీలు లేదు.

బాలికలు తనమీఁద పడినందులకు నాగయ్య యిసుమంతయు కినియలేదు. కాని తాను రామకోటియు మైలపడుటవలన నతఁడపుడుపయోగించిన మాటలు ఎన్నఁడును

విన్నవి కావుకావున బాలు రందఱును పంతులుగా రున్నారను మాటగూడ మఱచి పొట్టలు చేతులతోఁ బట్టుకొని పకలఁ బడఁగనే నాగయ్య రామకోటితో చెఱువుకుఁ బరువెత్తెను.

ఒకయపరాధమున కిటులు రెండుమూఁడుపిల్లలు పుట్టుటచే తాము మైలపడకుండ పంతులుగా రాబాలికను బెదరింపఁ దలఁచి ఈఁతబరికెకొనను ఎడమచేత సవరించి ఫళ్లు మనిపించిరి. బెత్తము తాఁకకముందే రంగమ్మ బావురుమని వెనుకకు విఱుచుకొనిపడి తనను పట్టుకొనినవారికిఁగూడ ఆయుత్సవమున భాగము పంచిపెట్టెను. ప్రక్కలఁబడిన బాలికలు రివ్వున లేచి తమబలమును ఇతోఽధికోత్సాహముతో ప్రకటింపఁగనే రంగమ్మ— 'జనార్దనం తనదే శ్రీ అని చెప్పమన్నాఁడండి.' అని అనెను. ఈమాటలు వినుచు జనార్దనము రంగమ్మ మీఁద నిప్పులు కురిపించెను.

'ఏమిరా జనార్దనమ్! ఈమాట నీవన్నావా లేదా?' అని పంతులుగా రడిగిరి.

'ఉత్తది, ఉట్టిది.'

'అయితే ఇంతకూ శ్రీ యెవరిది ?'

నేను ముందొచ్చి పళ్లు తోముకుంటుంటే తిరుమలాయి వచ్చి నిద్దరోయాఁడండి' అని జనార్దన మనఁగనే తిరుమలాచార్యులు లేచి—' అల్లాయితే నేను రాంగానే ఏంచేశానో చెప్పు'

అనెను. జనార్ధన మిపుడు బుద్ధిబలము నుపయోగింప నాలోచింపఁదొడఁగెను. దాని కందఱును వెంటనే సంతసింపఁదొడఁగిరి.

'నీదే శ్రీ' అని పంతులుగారప్పటికి చెప్పి బడిని ఆపూఁటకు ముగించి అందఱను చలిదియన్నమునకుఁ బోవ నియమించి రామకోటిని పూర్తిచేయుటకుఁ గూరుచుండిరి.

పంతులుగారొకటి రెండుమాఱులు వీథిలోనికి వచ్చి చూచిరిగాని నాగయ్య దర్శనము లేదు. పిలిచిరిగాని పలుకు లేదు. ఇటులు నిస్సహాయులై వారొకరే మెలమెలగా తమవిధిని అనుష్ఠింపఁదొడఁగిరి.

మధ్యాహ్నము

బాల బాలిక లందఱును అన్నము తిని జట్లుగను ఒంటియొంటిగను వడివడిగా బడికి బయలుదేఱిరి. ఏలనఁగా శ్రీ చుక్కల రహస్యమును తెలిసికొనుటకు వారినోరూరుచుండెను.

ఈపూఁట వారికి సామాను ఎక్కువ. ఎడమచేత నొక కొయ్యపలకయు పెద్ద - లేక చిన్న - బాలశిక్షయు, కుడిచేతిలో సెనగపప్పో కందిపప్పో అటుకులో యేదే నొక తినుబండము, వెనువెంట భూమిమీఁద నాలుగయిదు కుక్కలు, ఆకాశమున పది పదియేను కాకులు.

అపుడు నాగమ్మ ముష్టియెత్తుకొనుట ముగించి కట్టి పొడుచుకొనుచు ఇంటికిఁ బోవుచుండెను. నాగమ్మ కెనుబది యేండ్లు. ఆమె తనమగని నెఱుఁగదు. కాని ఆమె తనమగని గుఱుతుగా క్రిందటి యేఁటివఱకును తలవెంట్రుక లుంచుకొనెను. నాగమ్మ తనమగనిగుఱుతును విడిచి యిటులు సనాతనమత మవలంబించిననాఁటనుండియును 'కొబ్బరికాయ' అను బిరుదు వడసెను. ఇట్టి నాగమ్మ విద్యాబుద్ధులను నేర్చికొనుటకు బడికరుగుచున్న యీ బాలురను చూచీ చూడనటులు చూచి తలకొంగు ముందరికి లాగికొనుచు వడివడిగా అడుగులు వయిచెను.

నత్తినాగులు పానకాలును లాగి—'కొ కొ కొబ్బరి ముక్క పెట్టవురా?' అని ధాటిగా అడిగెను.

'కొబ్బరి యే డుందిరా? చెనగలు' అని పానకాలనెను.

ఈబిరుదు వినఁబడఁగనే నాగమ్మ కాండ్రు మనకుండుట అరుదు. అయినను ఆమె యీ మొదటితప్పును క్షమించెను.

దవ్వుగా నున్న పర్వతాలు 'ఆచెనగలలో కొబ్బరి కలుపు' అని అఱచెను.

'నీ తలకా యగల' అని నాగమ్మ నోరు విప్పి నిఘంటువులలో లేని కొన్ని సుభాషితములను ప్రచారములోనికి తీసికొని రాఁగనే బాలబాలిక లందఱును గలసి—

'నాగమ్మనాగమ్మ-జోడినాగమ్మా!
నాగమ్మతలకాయ-కొబ్బారికాయా!'

అని పాడి తమకవితాప్రతిభను వెల్లడించిరి.

నాగమ్మ ఊరకుండలేదు. కనుచూపు మేరలో దేవుఁడిచ్చిన ఆయుధములను ప్రోగుచేసి ఈయెనుబదవ యేటఁగూడ తన కఠోరవైధవ్యమునకు ఫలితమయిన లక్ష్యసిద్ధిని బాహుశక్తినికూడ బాలురందఱకు నగపఱిచెను. ఇటులు నాగమ్మ ముద్దరలు తిని వారందఱును బడికిఁ బరుగెత్తుకొనిపోయిరి.

పంతులుగారపుడే రామకోటిని ముగించుచు-'బండసుబ్బఁడు రాలేదా? అని అడిగిరి. రాలేదని వినఁబడఁగనే బండసుబ్బఁడు చేయవలసిన పనులను పానకాలుకు అప్పగించిరి.

బండసుబ్బనిపని తనకు దొరకఁగనే పట్టరాని సంతోషముతో పానకాలు పోగాకుపట్టాకడకు పరుగెత్తెను. అది నిండుకొనియుండెను. పానకా లదిచూచి గంతువైచెను. ఏలయనఁగా గురుభక్తి తెలుపుట కది మంచిసమయము. పానకా లిటులు తన దుకాణమునకు పరుగుతీయఁగనే బాలు రొకరొకరే పలకలతో వచ్చి పంతులుగారిముందు నిలువఁబడిరి. పంతులుగారు ఒకొక్క పలక పుచ్చుకొని—

క. ఇంతలు బదరీఫలములు
ఇంతలు మారేడుబండ్లు ఈడుకు జోడా...'

అని చదివికొనుచు పెద్ద పెద్ద అక్షరములతో ఒరపడి పెట్టి పంపుచుండిరి. కొంతపడి కాపని ముగియఁగనే చింతబెత్తము తెప్పించి దాని మొదలును సూదివలె చెక్కి పంతులుగారు జనార్దనమును తిరుమలాచార్యులను దాపునకుఁ బిలిచి—'శ్రీ యెవరిది?' అని అడిగిరి.

జనార్దనము బెదరుచు 'నాదే' యనెను. తిరుమలాచార్యులు 'నాది' అని ఖంగున పలికెను.

'వెధవె! నీ దెట్లా అవుతుంది? నిద్దరలో నీ శ్రీజనార్దనం కొట్టుకొపోతే' అని పంతులు జనార్దనము - అఱచేతిని తనయెడమ అఱచేతిమీఁద పెట్టించి బెత్తము మొదలును ఈఁతబెత్తముచే చీరుకొనిపోయియున్న అఱువడిలో గ్రుచ్చి, యెన్నఁటికిని మాయని శ్రీ పెట్టిరి. పిదప 'నీకు శ్రీ కావలెనా?' అని తిరుమలాచార్యుల నడిగిరి. 'వద్దు' అని అతఁ డనఁగనే తన చేతికిఁ గలిగిన స్పర్శవలన ఆనాఁడు శ్రీకంటె చుక్కయే దొడ్డ దని అతఁడు తెలిసికొనెను. పిమ్మట రంగమ్మచేయి శ్రీలో సగముసౌఖ్య మనుభవించెను. పిమ్మట దెబ్బలుకొట్టునధికారము తిరుమలయ్యకు సంక్రమించెను.

పానకాలు దిగ్విజయము చేసికొనివచ్చి తిరుమలాచార్యులదెబ్బలకు అతీతుఁడై ఒకమూల కూరుచుండి కాలిబొటన వ్రేలిలావునను జేనెఁడు పొడవునను చుట్టలు చుట్టి గురుదక్షిణ యిచ్చెను. పంతులు సంతసించి 'పొగాకు 'ఎక్క

డిది?' అని అడుగఁగనే ఆ ప్రశ్నకే మొగమువాఁచుకొనియున్న పానకాలు 'మాదుకాణములోనిదే చాటుగా తెచ్చాను' అని తన హస్తకౌశలమును తెలుపుకొనెను.

'ఎక్కడి సరకు?'

'కిష్టయ్యగారి పాటితోటలోది'

'గుమ్మడితోటలో దేవుయిసా పట్రమ్మని బండసుబ్బడికీ చెప్పాను, నీకూ చెప్పాను. ఏంలాభం?'

'వీడితో మీరు చెప్పలేదండీ; పానకాలుకు చెపితే ఇన్నాళ్లా?'

'సరేలే రేపు చూడు; అయితే ఇందులో నీవేమీ దాఁచుకోలేదుగద?'

'లేదండీ లేదండీ' అని పానకాలు లేచి బట్టలు దులిపి నగ్నమయిన సత్యమును ప్రకటింపఁగనే పంతులుగారు చుట్టను నోటఁబెట్టుకొనిరి. రెడ్డిగారి కుమారుఁడు ఇంటిలోనికిఁ జని కొఱవి తెచ్చెను. పానకాలి త్తడిచెం బిచ్చెను. పంతులుగారు ఆహ్నికమునకు వెళ్లిరి.

పొన్నాడ నాగయ్య చెఱువుసుండి యింటికి మురలి మఱచి వచ్చిన సిరాబుడ్డికి బడిముందరకు వచ్చెను. పంతులుగారు లేరని తెలిసిపోయెను. అట్టి సమయమున తానచటి కొంటరిగా వెళ్లుట తనకును తన సిరాబుడ్డికిని అంత క్షేమమయిన పని కాదనుకొని అతఁ డింటికే వెళ్లిపోయెను.

MUNICIPAL HIGH SCHOOL * PRODDATUR *

సాయంకాలము

బడిచిన్న యగు బాపులు తొంగిచూచి చేతులు త్రిప్ప కంఠమును అడఁచుకొని అడఁచుకొని ప్రకటించిన స్వరవిశేషముచే పంతులవారు వచ్చుచుండి రని అందఱకును తెలిసెను. అంతట బడియంతయు గప్ చిప్ అయిపోయెను.

భుక్తాయాసమును మడిచుట్టచే పోఁగొట్టుకొనుచు పంతులుగారు అరుదెంచిరి. కరసహాకారముచే కాల్చునది మైలచుట్ట. ఎంగిలి కాకుండ అంగిటిలోనికి విసరివేసికొనునది మడిచుట్ట. వారీమడిచుట్టను మడిగానే విసర్జించి తాము తెచ్చికొనిన చెంబెఁడు నీటితో గళక్ గళక్ మనిపించి లోనికి వచ్చిరి. పానకాలు చాఁప దులిపి గడ్డిదిండుతో అయ్యవారికి శయ్య యేర్పఱిచెను. పంతులుగా రుత్తరీయము పఱచఁగనే అందఱును ఇండ్లకు వెళ్లిరి. పంతులుగారు కనులు మూయఁగనే మూలుగుచున్న నిద్రాదేవి వారి నావేశించెను. వారు గుఱ్ఱు కొట్టుచు నిదురించిరి.

పంతులుగారి ఉదరగోళమునుండియో లేక దహరాకాశమునుండియో కాని తిత్తిమ్రోఁతలు బయలుదేఱి రాటపు మ్రోఁతలుగా మాఱఁదొడఁగెను. రెడ్డిగారి యింట దూది యేకించుచుండి రనుకొని దూదేకుల సాహెబు కొఱకు కొందఱు వచ్చి హతాశులయి వెళ్లిరి. నడుమ నడుమ రాయియు రాయియు కొట్టుకొనినటులును మబ్బు లుఱిమినటులును విన

బడఁదొడఁగెను. కొంత వడికి ఈధ్వను లన్నియు ఆఁగిపోయెను. గాలిమర ఫుప్ఫుస మొకింత విశ్రాంతి దీసికొనెను.

పంతులుగారి కపుడు పరివర్తనై కాదశి. వారు ఈ ప్రక్క నుండి ఆప్రక్కకు పొరలిరి. మఱియొక నిమిషములో విచిత్ర ధ్వని యొకటి బయలుదేరెను.

రెడ్డిగారియింట తన యిజారాలో నున్న పాలకుండలను కొల్లగొట్టుటకువచ్చి తనజాతిలోని దొకటి తనను ధర్మయుద్ధము నకు రమ్మని గర్జించుచున్నదేమో యని తలఁచి గోడమీఁదినుండి గండుఁబిల్లి యొకటి అమాంతముగా పంతులుగారి ప్రక్కకు దూఁకెను. పాపమాపిల్లి భూమ్యాకాశములు వెతకెను. తన దిను సెచటను లేదు. అది యంతట విస్తుపోయి ముంగాళ్ల మీఁద నిలిచి పంతులుగారి ముఖమును నిరీక్షించుచుండెను.

అంతలో ఆధ్వని మాఱెను. పిల్లి ఆత్మరక్షణ మొనర్చు కొనుటకు కస్సుమనెను. కాని దాని విరోధి జంతువు దానికి కానరాలేదు.

రెడ్డిగారి యింటికుక్క యింటినాలుగుమూలలు పరికించి వచ్చెను. దాని జూచి పిల్లి చెంగున గోడమీఁది కెగిరెను.

మోర మోరగాఁబెట్టి ఆకుక్క పంతులుగారిని జూడఁ దొడఁగెను. ఊఁహూఁ. దానికిని ఈముడివిడలేదు. తుద కది మోర ఆకసముమీఁది కెత్తి పంతులుగారి ధ్వనితో తనధ్వనిని అప్రయత్నముగా కలిపెను.

బాలు రొక రొకరేవచ్చి యీపుక్కను బయటికిఁ గొట్టిరి. క్రమక్రమముగా అరుఁగు నిండెను. అంత పంతులుగా రేమియు నెఱుఁగనటులు లేచి 'పిల్లలంథఋూ వచ్చారా?' అని యడిగిరి.

బడిపెద్దయగు ఎల్లమంద లేచి—'బండసుబ్బఁడు, నత్తి నాగులు, ఉళక్కి, పాతాళంగాడు, పర్వతాలు, జనార్దనంగోరు, రంగమ్మగోరు, చుక్కమ్మ, సుబ్బి: వీరిరువురును రంగమ్మను నెట్టు కొని వచ్చినవారు. ప్రొద్దునఁ గలిగిన అలసటకు వీ రీపూఁట గైర్‌హాజర్. వీరు రాలే' దని చెప్పెను.

వీరిని పట్టి తెచ్చుటకు వెంటనే హుకుమాయెను. అబద్ధాలు, సత్యం, గున్నయ్య మొదలగు కొందఱు యోధులతో ఎల్లమంద దాడివెడలెను.

జనార్దనముతండ్రి వారితో నిటులనెను—'బర్లోకి ఈ పూఁట జనార్దనమే కాదు, నేనూ రావాలి; పంతులుగారి సంగతి కనుక్కోవాలి.'

ఈయోధుల కీమాటలు చాల ఆశాజనకములాయెను. కాని అబద్ధా లిటు లనెను—'ఈ పెద్దముండావాళ్లు ఇల్లాగే అంటారు కాని చివరకి వాళ్లు పంతుళ్లను కనుక్కోక పోవటం అటుండంగా బళ్లోకి పోవేదుని తామే మళ్లా పిల్లల్ని కర్రుచ్చు కుని వెంటడతారు?'

అంతట వారు బండసుబ్బనికొఱకు కరిగి దుకాణముమీఁద నున్న గురివిసెట్టిని జూచి అతని మరియాదను, తమ మరియాదను నిలువఁబెట్టి— 'సుబ్బిసెట్టియేఁడీ ?' అని యడిగిరి.

'బళ్లో బండకొయ్యలో కూకున్నాఁడేమో అనుకున్నాం. అన్నంకూడా తినలేదు నాయనా! కొంచెం వెతకిపెట్టండి' అని గురివిసెట్టి యనఁగనే వా రందఱును ఒకరి నొకరుచూచి కొని వీథిలోనికి వచ్చి ఒకచిన్న సభ చేసి రెడ్డిగారి మామిడి తోఁటలోనికిఁ బోయి చూచిరి. తోఁటమాలి లేఁడు. మావి పిందె లపుడపుడే ముదురుచుండెను. వారందఱును చెల్లెక్కి యింకొక్క పదార్థమును నమలఁటకు వీలుకలుగకుండఁ జేసికొని దిక్కులు చూచుచుండిరి.

'అడుగో బండసుబ్బఁడు' అని ఎల్లమంద యనెను. 'ఎక్కడెక్కడ ?' అని ఆయిదాఱు కంఠములు మ్రోఁగెను. 'అడుగో గుమ్మడితోఁటనట్టనడుమ !'

అందఱును క్రోఁతులవలె క్రిందికి దిగిరి. వంగి కొంత దవ్వును, కూర్చుండి కొంతదవ్వును, పొట్టమీఁద ప్రాఁకి కొంత దవ్వును వెళ్లిరి.

గుమ్మడితోఁట యను పేరుగల ఆపాగాకుతోఁట చక్కఁగా పిలకతొడిగెను. గురుభక్తి గల బండసుబ్బఁడు ఎన్నికయుగు నాకు నేటి ఒక్కొక్క ఆకేకోయుచుండెను. అపు డయిదాఱు

శరీరములు తన మీఁదఁ బడుటచే నతఁడు తోఁటకూఁపులను కొని రెండు విదిలింపులు విదిలించెను. ఈ యోధులందఱును తోళ్లవలె నేలకుఁ గఱచుకొని లేచి—'చూస్కో అయ్యవారికి చెప్పకపోతే' అని అదలింపఁగనే అతఁడు సులభముగా లొంగి పోయెను.

పిమ్మట బండసుబ్బఁడు, కోసిన యూఁకును పచ్చితాటాకునఁ గట్టుకొని తానును ఒకయోధుఁ డాయెను. వీరందఱును కలిసి వెళ్లి బల ముపయోగింప నక్కఱలేని బక్కవారిని వెంటఁ బెట్టుకొనియు, ఉక్కుముక్కలవంటి ఉళక్కి మొదలగువారికి పాదబల ముపయోగించి ముందుంచుకొనియు బడికి నడచిరి.

చెప్పుచున్న రంగులపద్యముల నాఁపివేసి పంతులుగారు బండసుబ్బని బహుమతిని స్వీకరించి మిగిలిన వారికి గోడ కుర్చియో, బాడికోయ్యయో, కోదండమో, నిలువుజీతమో తగిన యొకబహుమతి నొసంగిరి.

అంతట బాలు రెక్కములు చెప్పుటకు లేచిరి. అపుడు గ్రామములోనివా రొకరిద్దఱు వచ్చి పంతులుగారిచే దస్తావేజులు వ్రాయించుకొనిరి. అది ముగియఁగనే పంతులుగారు లేచి—

దీపం జ్యోతిః పరంబ్రహ్మ దీపం జ్యోతిః పరాయణమ్
దీపం హరతు మే పాపం సంధ్యాదీప! నమోఽస్తు తే.

అని చెప్పి బాలురచే చెప్పించి కూరుచుండిరి. వారి కిక రెడ్డి గారికి కాతా వ్రాయు సమయము.

బాలు రందఱును వెళ్లిపోయిరి కాని జనార్దనము ను వెంటనిడుకొని అతనితండ్రి యెపుడు వచ్చునా యని అబద్ధాలు కాక కొందఱు బాలురు వీథినిచూచుచు వెళ్లలేకవెళ్లలేక యిండ్లకు వెళ్లిరి.